

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om Mennesket i Verden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 132. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_306_10-txt-shoot-idm313.pdf (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Saaledes som vi finde Mennesket i Historien, og vor egen Erfaring, finde vi ham indviklet i mangehaande Forholde, af hvilke en stor Mængde 133 lader sig drive og boltre giennem Verden, medens endeel hvile i Troen paa det ene nødvendige og enkelte grunde paa det Hele. Til de sidste er det vi her skulle slutte os, og kan vi end ikke sige, at de have udvalgt den bedste Deel, maae vi dog indrømme, at de følge en Middelvei som først paa en vis Punkt deler sig til begge Sider, og *dertil* kan vi uden Fare følges med dem, naar vi have Sandheds-Kiærlighed i Hjertet; ja vi leve i Tider, da i det mindste faa Boglærde, der vil paa det Rene med sig selv, kan undgaae den aldeles, i en Tid nemlig, da Troen, selv hvor den findes, gjerne er saa svag, at den ei tør trodse Tvivlene, før den lærer at indsee deres Ubetydelighed ved Løsningen af nogle der syndes svarest. Vel er det saa, at ved hvert Skridt paa Erkiendelsens Vei opstaae ny, og derfor som det synes, stærkere Tvivl, men den der eengang med ærlig Veemod stod for Bjerge, han holdt for uoverkommelige, og saae dem synke i Støv for Lyset, vil siden aldrig, uden egen Brøde, glemme at de Bjerge der siden optaarne sig for ham, ere kun et Støvgran i hans eget Øie, der hindrer ham fra at see Lyset, der upaatvivlelig i sig selv ligesaalidt fordunkles af disse, som af hine. Denne Bemærkning der grunder sig iblandt andet paa min egen Erfaring, skulde bidrage til, hos dem af mine Læsere, der ei 134 selv have gjort den, at dæmpe hin urolige og umættelige Attraa, ikke efter Lys, men efter *Skin, Soelskin* og vid, uindskrænket Udsigt, der ved hvert Fremskridt paa Vidskabs Vei stræber at indtage, især den lysøiede Ungersvends aabne, uerfarne Hjerte; saa man kan aldrig for kraftig minde om, at alle Dødeliges Udsigter, undtagen de hellige fra Troens Klippe, hemmes af et Bjerg eller af et uoverseeligt, umaaleligt Dyb, saa Forskiellen mellem det længste og korteste, det skarpeste og svageste Syn, gjør i denne *Henseende* ligesaalidt til Sagen, som Mellem-Rummet paa Jorden gjør nogen Forskiel paa Afstanden fra Himlen og dens Lys. Kun da nytter Vidskaben os, naar vi *ikke* attraae den *for sin egen Skyld*, men for at beskiæmme Tvivlen og styrke Troen i og omkring os, og for at lade Lyset til Sandheds Ære giennemskinne vort Øie saa vidt og saa klart, som dets Bygning og vort Stade tillade: som Skaber og Forsyn det vil; ja, for at det kan skee, udfordres netop en Rolighed og Ligevægt, en Sikkerhed i Grunden og en Tilfredshed med hvad man har, som Troen ene kan skiaænke, og som er aldeles uforenelig med al brusende Attraa og stormende Begiærlighed, der netop omtaage Øiet og forrykke Stedet. At philosophere uden Tro er det samme som at ville see uden 135 Øine, og at ville begribe sin Troe, er som at ville udrive sine Øine for at giennemskue dem, men at sammenligne sin Troe med Slægtens og sin egen Erfaring, er at betragte Mennesket i et dunkelt Speil, i den Forudsætning, at vi der vel umulig kan enten see Gud eller giennemskue os selv, men at vi upaatvivlelig maae see mangt et Spor af den Eviges Finger, mangt et Træk der røber hvad Troen forkyndte, og mangen en Gaade som vi kan føle er løst i Troen, skjøndt vi ei kan sige *hvorledes*; og ved en saadan Betragtning kan man virkelig lære *hvorfor* man nødvendig maae troe, naar man har og bruger sund Forstand, ligesom man ved en forstandig Benyttelse af *Speilet*, sædvanlig Forfængeligheds Redskab, ogsaa kan lære, *hvorfor* man nødvendig maae see, naar man kan og vil bruge sine Øine. Saaledes dyrker jeg Vidskaben, ikke som en Gudinde, men som en Kirke-Ager, hvis Grøde jeg vilde ofre paa Alteret, hvis Udbytte skulde hjælpe til et Kobbertag, der bedre end Tegl modstaaer de kaade Vinde, og før jeg vilde være Skyld i, at nogen dyrkede den anderledes, vilde jeg ønske ei derom at have skrevet en Tøddel, der af mine idelige Formaninger, thi heller vil jeg bebyrde Læserens Taalmodighed med dem, end min Samvittighed med en Brøde, som Verden smiler 136 ad, men *Christne* grue for, og at jeg er nu som før, en eenfoldig troende Christen, som vedkiender mig hvert Ord jeg har skrevet til Anpreisning af blind Troe paa *Sandheds Ord i Bibelen*, og til Vidnesbyrd om *al Kundskabs og Vidskabs Forfængelighed*, naar de vil være *det allermindste i og for sig selv*, det er Ting jeg aldrig maae tillade at blive tvivlsomme, hvad de dog, uden min Paamindelse, let kunde vorde i en Tid, der saa nødig vil troe, man kan tænke fornuftig uden at miste sin Troe, og saae vel gjerne sin Indbildning bestyrket ved mine nærværende Bestræbelser, hvis Sammenhæng med min Troe og stadige Tanke jeg vel ei sjelden har stræbt at udvikle, men, saavidt jeg kan mærke, uden synderligt Held, sagtens troer man mig ikke, før man faaer Troen i Hænderne, men min Skyld maa *det* heller ikke være, thi ærlig og oprigtig som den Lærdom jeg bekiender, skal min Adfærd være, i Frakken saavelsom i Kjolen.